

HØRINGSNOTAT

OM

FORSLAG TIL ENDRINGER I LOV OM
SAMORDNING AV PENSJONS- OG
TRYGDEYTELSER

06.10.2011

Innhold

1. INNLEDNING	2
2. BAKGRUNN FOR FORSLAGET	3
2.1 Levealdersjustering i alderspensjon fra folketrygden	3
2.2 Levealdersjustering av alderspensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger	4
2.3 Levealdersjustering og uføres alderspensjon	4
3. FORSLAG OM ENDRING AV SAMORDNINGSLOVEN	5

1. Innledning

Fra 1. januar 2011 er det innført levealdersjustering av alderspensjon fra folketrygden. Bakgrunnen er blant annet aldringen av befolkningen, som vil føre til en sterk økning i pensjonsutgiftene i folketrygden. Levealdersjusteringen knytter pensjonsnivået for en gitt uttaksalder til utviklingen i befolkningens levealder. Når levealderen i befolkningen øker, må en arbeide noe lenger enn tidligere årskull for å få samme årlige pensjon som disse. Levealdersjusteringen bidrar til å redusere veksten i pensjonsutgiftene og bedrer dermed folketrygdens økonomiske bærekraft betydelig.

Fra 1. januar 2011 er det også innført fleksibelt uttak av alderspensjon fra 62 til 75 år. De fleksible uttaksreglene gjør at den enkelte kan motvirke effekten av levealdersjusteringen ved å utsette uttaket av pensjon. Alternativt kan man velge å motta alderspensjon i flere år med et lavere årlig pensjonsnivå.

Regjeringen har i Prop. 130 L (2010–2011) *Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre)*, blant annet foreslått nye regler for alderspensjon fra folketrygden for personer som har mottatt uføreytelser fra folketrygden. Uføre kan ikke kompensere for effekten av levealdersjusteringen ved å stå lenger i arbeid. Regjeringen har derfor foreslått at man i 2018 skal vurdere hvordan uføres alderspensjon skal skjermes for virkningen av levealdersjusteringen. Uføre født i årene 1944–1951 fyller 67 år – og går dermed over på alderspensjon – før skjermingsordningen skal vurderes i 2018. Regjeringen har derfor foreslått en midlertidig skjermingsordning, som innebærer at disse årskullene delvis skjermes for virkningen av levealdersjusteringen. Uføre født i årene 1944–1951 skal fra fylte 67 år motta alderspensjon med et tillegg som skjermer alderspensjonen for 0,25 prosentpoeng av virkningen av levealdersjustering. Forslag om nødvendige endringer i folketrygdloven går fram av Prop. 130 L (2010–2011) som Stortinget etter planen skal behandle i løpet av høsten 2011.

Alderspensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger er utformet som bruttoordninger ved at de definerer et samlet (brutto) pensjonsnivå. Fra 1. januar 2011 er også alderspensjonen fra offentlige tjenstepensjonsordninger omfattet av virkningen av levealdersjusteringen. Den enkelte kan kompensere for levealdersjusteringen av tjenstepensjonen ved å stå i arbeid etter 67 år.

Medlemmer av offentlige tjenstepensjonsordninger mottar en alderspensjon som samordnes med alderspensjon fra folketrygden. I dagens bruttosystem for offentlig tjenstepensjon skal alle elementer i folketrygdens alderspensjon gå til fradrag i tjenstepensjonen. Det samme vil i utgangspunktet også måtte gjelde skjermingstillegget til uføres alderspensjon. Dersom skjermingstillegget gjøres samordningspliktig, vil det imidlertid innebære uføre med offentlig tjenstepensjon ikke blir skjermet for effekten av levealdersjusteringen. Uføre som har offentlig tjenstepensjon kan i like liten grad som andre uføre kompensere for levealdersjusteringen. Dersom tillegget skal gå til fradrag i tjenstepensjonen, vil medlemmer av offentlige tjenstepensjonsordninger ikke bli skjermet som forutsatt. *Departementet foreslår derfor at alderspensjonen i offentlige tjenstepensjonsordninger ikke samordnes med skjermingstillegget til uføres alderspensjon fra folketrygden.*

Uføre blir først omfattet av levealdersjusteringen ved overgang til alderspensjon. Uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger ytes til aldersgrensen, som i mange tilfeller er 70 år. Uføre med en aldersgrense på 70 år vil derfor få utbetalt et skjermingstillegg fra folketrygden fra 67 år, altså før tjenstepensjonen blir omfattet av levealdersjusteringen. *Departementet foreslår derfor at uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger samordnes med skjermingstillegget til uføres alderspensjon fra folketrygden.*

Personskadetrygdene samordnes med alderspensjon fra folketrygden på samme måte som pensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger. Pensjon fra personskadetrygdene levealdersjusteres ikke. *Departementet foreslår derfor at personskadetrygdene samordnes med skjermingstillegget til uføres alderspensjon fra folketrygden.*

Tilsvarende gjelder for enke- og enkemannspensjoner fra offentlig tjenstepensjonsordning som beregnes etter overgangsreglene, altså som bruttopensjoner. Disse levealdersjusteres ikke, og *departementet foreslår derfor at brutto enke- og enkemannspensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning samordnes med skjermingstillegget til uføres alderspensjon fra folketrygden.*

2. Bakgrunn for forslaget

2.1 Levealdersjustering av alderspensjon fra folketrygden

Stortinget vedtok 26. mai 2005, ved behandlingen av St.meld. nr. 12 (2004–2005) *Pensjonsreform – trygghet for pensjonene*, å innføre en ordning med levealdersjustering av folketrygdens alderspensjon. Levealdersjustering av folketrygdens alderspensjon ble innført ved lov 5. juni 2009 nr. 32 om endringer i folketrygdloven (ny alderspensjon).

Levealdersjusteringen knytter pensjonsalderen eller pensjonsnivået til utviklingen i befolkningens levealder. Når levealderen i befolkningen øker, må en arbeide noe lenger enn tidligere årskull for å få samme årlige pensjon som disse. Levealdersjusteringen bidrar til å redusere veksten i pensjonsutgiftene og bedrer dermed folketrygdens økonomiske bærekraft betydelig. Levealdersjusteringen trådte i kraft 1. januar 2011 med virkning for alle som er født etter 1943.

2.2 Levealdersjustering av alderspensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger

Også alderspensjon fra de offentlige tjenestepensjonsordningene blir levealdersjustert, jf. lov 25. juni 2010 nr. 28. Lovendringene fulgte opp pensjonsforliket i Stortinget i mai 2005 og avtalen som ble inngått i forbindelse med lønnsoppgjøret i offentlig sektor i 2009.

Det er anledning til å kompensere for levealdersjustering av tjenestepensjon ved å stå i arbeid etter 67 år. Uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger ytes fram til aldersgrensen og levealdersjusteres ikke. I de tilfeller der aldersgrensen er 70 år blir uføre derfor ikke omfattet av levealdersjusteringen før fylte 70 år.

Det er gitt en individuell garanti for opptjente rettigheter i de offentlige tjenestepensjonsordningene per 1. januar 2011 som sikrer årskullene til og med 1958-kullet en pensjon på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Garantien gjelder ved 67 år for personer som har minst 30 års opptjening. Den individuelle garantien anvendes etter at pensjonen er beregnet, levealdersjustert og samordnet. Den individuelle garantien på 66 prosent av sluttlønnen sikrer at grunnlovsvernet for opptjente rettigheter er ivaretatt.

2.3 Levealdersjustering og uføres alderspensjon

Regjeringen la 27. mai 2011 fram forslag for Stortinget om ny uføretrygd og uføres alderspensjon, jf. Prop. 130 L (2010–2011) *Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre)*. Regjeringen foreslo blant annet at man i 2018 skal vurdere hvordan uføres alderspensjon skal skjermes for virkningen av levealdersjusteringen, basert på en helhetlig vurdering der observasjoner av arbeidsføres tilpasning og utviklingen i antall uføre vektlegges.

Uføre født i årene 1944–1951 fyller 67 år – og går over på alderspensjon – før vurderingen i 2018. Regjeringen foreslo derfor en midlertidig løsning der uføre i disse årskullene delvis skjermes for virkningen av levealdersjusteringen. Uføre født i årene 1944–1951 skal fra fylte 67 år motta alderspensjon med et skjermingstillegg som skjerner alderspensjonen for 0,25 prosentpoeng av virkningen av levealdersjustering.

Skjermingstillegget skal utbetales ved overgangen til alderspensjon ved fylte 67 år og motvirker delvis nedgangen i alderspensjon som følge av levealdersjusteringen.

Forslaget om nødvendige endringer i folketrygdloven går fram av Prop. 130 L (2010–2011) som Stortinget etter planen skal behandle i løpet av 2011. Arbeids- og

velferdsetaten forbereder nå arbeidet med å inkludere skjermingstillegget i sine saksbehandlingsrutiner og IKT-løsninger, slik at det kan settes i verk så snart som mulig etter at lovendringene eventuelt er vedtatt og har trådt i kraft.

3. Forslag om endring av samordningsloven

Uføre har ikke mulighet til å kompensere for levealdersjusteringen ved å stå lenger i jobb. Skjermingstillegget i uføres alderspensjon skal derfor skjerme uføre for en del av effekten av levealdersjusteringen. Uføre som er medlemmer av offentlige tjenestepensjonsordninger har i like liten grad som andre uføre muligheten til å kompensere for levealdersjusteringen ved å stå lenger i jobb. Disse bør derfor også dra nytte av skjermingstillegget.

Alderspensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger er imidlertid utformet som bruttoordninger ved at ordningene definerer et samlet (brutto) pensjonsnivå. Dersom alderspensjonen samordnes med skjermingstillegget, vil økt folketrygd gjennom skjermingstillegget motsvares av redusert tjenestepensjon gjennom et samordningsfradrag. Samordning av alderspensjon med skjermingstillegget ville dermed føre til at alderspensjonen til medlemmer av offentlige tjenestepensjonsordninger som er uføre, ikke ble skjermet som forutsatt. Departementet foreslår derfor at alderspensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger ikke skal samordnes med skjermingstillegget til uføres alderspensjon fra folketrygden.

Den individuelle garantien for opptjente rettigheter i offentlige tjenestepensjonsordninger etter Lov om Statens pensjonskasse § 24 a, prøves mot alderspensjon fra folketrygden og samordnet tjenestepensjon etter levealdersjusteringen. Skjermingstillegget er en del av alderspensjon fra folketrygden og inngår dermed i prøvingen av den individuelle garantien.

Uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger ytes fram til aldersgrensen og levealdersjusteres ikke. Uføre med offentlig tjenestepensjon omfattes først av levealdersjusteringen når uførepensjonen opphører og de overføres til alderspensjon. Aldersgrensen er som hovedregel 70 år, men er satt lavere i enkelte yrker. Personer som har en aldersgrense på 70 år, mottar en levealdersjustert alderspensjon fra folketrygden fra fylte 67 år, men brutto tjenestepensjon blir ikke levealdersjustert før de uføre blir overført til alderspensjon ved fylte 70 år. Siden samlet pensjon ikke blir redusert ved 67 år, er det heller ikke noe behov for et tillegg i pensjonen for å skjerme for levealdersjusteringen. Departementet foreslår derfor at uførepensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger skal samordnes med skjermingstillegget til uføres alderspensjon fra folketrygden.

Personskadetrygdene yter pensjon etter særlovgivningen om yrkesskadetrygd og krigspensjonering. Personskadetrygdene samordnes med pensjoner fra offentlige tjenestepensjonsordninger, folketrygden og avtalefestet pensjon. De aller fleste som i dag mottar pensjon fra personskadetrygdene er eldre enn de årskullene som omfattes av skjermingstillegget i folketrygdens alderspensjon. Det vil likevel kunne forekomme

enkelte tilfeller av uføre i årskullene 1944–1951 som mottar pensjon fra personskadetrygdene. Derfor må det fastsettes regler for hvordan personskadetrygdene skal samordnes med skjermingstillegget. Departementet viser til at personskadetrygdene ikke levealdersjusteres og at uføre som får pensjon fra disse ordningene dermed ikke har noe behov for skjerming fra levealdersjusteringen. Departementet foreslår derfor at personskadetrygdene skal samordnes med skjermingstillegget til uføres alderspensjon fra folketrygden.

Enke- og enkemannspensjoner fra offentlig tjenstepensjonsordning er som utgangspunkt netto pensjonsytelser som ikke skal samordnes med ytelser fra folketrygden. Det er imidlertid fortsatt noen enker og enkemenn som etter en overgangsordning har rett til bruttopensjon. Denne skal samordnes med blant annet pensjoner fra folketrygden. Slike bruttopensjoner levealdersjusteres ikke, og departementet foreslår derfor at brutto enke- og enkemannspensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning skal samordnes med skjermingstillegget til uføres alderspensjon fra folketrygden.